

LEVÉLSZEKRÉNY.

A hírlaptörténet iránt egyre nagyobb tudományos érdeklődés nyilvánul meg, hazánkban s a külföldön egyaránt. Egyre több hírlaptörténeti cikk, értekezés és könyv jelenik meg, amelyek formai, vagy tartalmi kérdéseket tárgyalnak és világosítanak meg. Ennek az öröndetes jelenségnek jórészt az a magyarázata, hogy a rendezett hírlaptárak anyaga szinte maga veti föl örzői előtt a problémákat, vagy kínálja feldolgozásra a katalogizálásal már szinte rendszerbe foglalt évfolyamokat. A hírlaptörténet a könyvtörténet egyik alfejezete, papír-, nyomtatás-, kiadás-, terjesztés-történet, — de ugyanakkor alfejezete az irodalom-, művelődés-történetnek is és a sajtótudománynak is, amelynek mellette fontos fejezetei a sajtó-jog, -rendészet, -statisztika, -szociológia, reklám stb.

A *Magyar Könyvszemlében* megjelent külföldi sajtótörténeti művek ismertetéseiből, eredeti kutatásokon alapuló értekezésekből egyre határozottabban alakul ki az új, önállóságot, külön társulatot, folyóiratot követelő tudomány. Tudományos társasága már van: a Sajtótudományi Társaság, amelynek megszervezője, első elnöke s míg körülményei megengedték, éltető lelke Dr. HLATKY ENDRE előbb miniszterelnökségi sajtófőnök, jelenleg Nagyvárad th. város főispánja volt, mostani elnöke Dr. EGYED ISTVÁN egyetemi tanár, alelnökei Dr. GÁRDONYI ALBERT, Dr. MÁTE KÁROLY, főtitkára Dr. DEZSÉNYI BÉLA, titkára Dr. SUPKA ERVIN, pénztárnoka LUKÁCS JÓZSEF, ellenőre Dr. KELÉNYI B. OTTÓ. A Sajtótudományi Társaságban értékes, szakzerű előadások hangzanak el, melyek részben a mi folyóiratunkban látnak napvilágot.

Hogy a *Magyar Könyvszemlében* az utóbbi években annyi sajtótörténeti értekezés és kisebb közlemény jelent meg, annak, amint már fentebb jeleztük, részben az a magyarázata, hogy a M. Nemz. Múzeum Orsz. Széchényi Könyvtára Hírlaptárának rendezése egyik problémát a másik után vetette föl, melyeknek tárgyalása, folyóiratban megbeszélése a könyvtárosok, szakemberek számára szükségesnek és hasznosnak látszott. De ösztönzésül, jó például szolgáltak a külföldi, elsősorban a nyugat-európai hírlaptörténeti kutatások, publikálások és nagy összefoglalások, melyeket a *Magyar Könyvszemle* újabban különös figyelemmel kísért.

Hogy Kelet-Európában mennyire haladtak a hírlaptörténeti kutatások, nem látjuk oly részletesen, mint a nyugatiakat. Annnyit az irodalomtörténetek hírlaptörténeti adataiból mégis látunk, hogy a fontosabb hírlaptörténeti jelenségeket mindenkor figyelembe vették s jelentőségüket, hatásukat méltatták. A szláv országokból hozzánk főként nyelvészeti és természettudományi, s újabban szépirodalmi művek jutnak el s csak a véletlennek köszönhetjük, ha egy-egy hírlaptörténeti mű is kezünkbe kerül. A véletlennek köszönhetem,

hogy megismerkedhettem VLADIMIR ROZENBERG: *Iz istorii russkoj pečati* (Az orosz sajtó történetéből) című művel, amely a *Russkija Vjedomosti* Orosz Tudósítások (1863—1918) című orosz újság történetét ismerteti. Alcíme: *A közvélemény megszervezése Oroszországban és a „Russkija Vjedomosti” című független, pártonkívüli lap.* Prágában jelent meg, 1924-ben.

A *Russkija Vjedomosti* első száma nyolc „kis formátumú” oldalon jelent meg, a nagy formátumú újságok negyedrészes nagyságában s felelős-szerkesztő-kiadója PAVLOV FILIPPOVICS NIKOLÁJ, a jeles író volt. Az utolsó oldalon a cenzúra engedélye olvasható. A hírlap történetéből megtudjuk, hol nyomták, hol volt a szerkesztőség, kik voltak a munkatársak, hányszor jelent meg, mennyi volt az előfizetési ára, milyen volt a beosztása stb. S megismerkedünk a továbbiak folyamán a lap politikai, társadalmi irányával, küzdelmeivel, anyagi nehézségeivel, a hatóságokhoz való viszonyával stb. stb. A 262 oldalas könyv oly ügyesen van megírva, hogy idegen olvasó számára is érdekes és tanulságos.

Mindezekből látjuk, hogy a hírlaptörténet (a sajtótudomány) nem mesterségesen elkülönített, vagy a könyvtörténetből kiszakított, hanem magától adódott új tudományág, amelyet a külföldön is, nálunk is műveltek — ha szórányosabban is —, eddig is, bár nem volt külön neve. Most, amikor nagyobb arányokban, módszeresen folyik művelése, az ily irányú kutatásoknak külön névvel nevezése nem erőszakolt valami, hanem a fejlődés menetének egyik újabb állomása.

TR. Z.

Bibliográfiák elmaradt ismertetései. Az utóbbi évek magyar bibliográfiai terméséből néhányról még nem emlékezett meg a *Magyar Könyvszemle*. Nem azért, mintha a szerkesztőség mellőzni akarta volna e műveket, hanem azért, mert azok, akik önként jelentkeztek, vagy a szerkesztőség megbízásából vállalkoztak ismertetésükre, ígéretüket még nem váltották be. Reméljük azonban, hogy ez év folyamán módunkban lesz közölni az összes, újabb bibliográfiák részletes ismertetését.

SZERK.

Könyvárak. Négy évvel ezelőtt FITZ JÓZSEF főigazgató kezdeményezése és buzdítása folytán MAKKAI LÁSZLÓ és M. HORVÁTH MAGDA összeállításában megjelent „*A magyar könyvgyűjtő kézikönyve*” (1939), amely az 1888—1938. közt elért magyar könyvritkaságok és kézikönyvek árait tartalmazza.

Ez a kézikönyv hasznos tájékoztatással szolgált könyvtárosnak, gyűjtőnek, antikváriusnak könyvértékeléseknél, becsléseknél, — vételnél és eladásnál egyaránt, ma azonban már csak történeti értéke van, gyakorlati értéke alig. Az utolsó két évben az árak nagy változáson mentek keresztül. Nem arányosan, percentszerűen mentek föl a könyvárak, hanem egészen váratlanul magas amatőrárakat értek el olyan könyvek, amelyeket azelőtt potom pénzben meg lehetett vásárolni bármely antikváriumban. Így például a CZUCZOR—FOGARASI szótár (1862—1871) ára két évvel ezelőtt még 20 pengő körül volt. A MAKKAI—HORVÁTH-kézikönyv szerint 1888—1938 között a következő árakon hirdették: 15, 25, 32, 50, 36, 30, 16 P. A téli postatakarékpénztári aukción 470 (négy százhetven) pengőn kelt el. De nemcsak az eddig nyilván-

tartott és keresett könyvek értéke változott meg, hanem új ritkaságok, desideráták hirdetéseit is alkalmunk volt olvasni napilapokban. Például HITLER: *Mein Kampf*-jának első kiadásáért az egyik antikvárius 5000 (ötezer) pengőt ajánlatgott; hogy sikerült-e példányt felhajtania belőle, — nem tudtuk megállapítani.

Általában fokozódott az érdeklődés a könyv iránt. Az antikváriusok már nemcsak eladásra kínált könyveik árait közlik hirdeteikben, hanem azokat az árakat is, amelyeken ők hajlandók vásárolni. A mai könyv-érdeklődésre mi sem jellemzőbb, mint az alábbi hirdetés; egyik budapesti antikvárius-cég hirdetése:

**EZEKEN AZ ÁRAKON
érdemes eladni könyveit!**

18 Brehm	135.—	30 Erdős R.	60.—
10 Brehm	70.—	3 Mann trilog. ..	36.—
15 Móricz	40.—	1 Mann nov.	15.—
2 Kelemen-szótár új kiadás	50.—	1 Mann Varázsh. .	16.—
6 Winetrou	18.—	1 Larousse sz. . .	10.—
12 Kosztolányi ..	30.—	23 Tóth T.	60.—
4 Természet és világa	45.—	60 Klassz. rtr. . .	150.—
4 Kat. Lex.	45.—	5 Malonyai magy. művészet	180.—
7 1001 éjszaka ..	75.—	3 Hóman—Szekfű: Magyar történet	75.—
12 Kodolányi	36.—	15 Zilahy	32.—
2 Pattantyus	50.—	2 Spengler: Unter- gang	60.—
2 Révész technikai szótár	30.—	2 Möller: Épít.	50.—
46 Gárdonyi	140.—	6 Rachmanova bőr- kötésben	40.—
10 Göre Gábor ..	30.—	12 J. London	30.—
2 Zenei Lex.	45.—	4 Magyarság nép- rajza	50.—
2 Műv. Lex.	30.—	3 Dézsi: Világirod. lex.	60.—
1 Irod. Lex.	20.—	10 Karinthy	20.—
12 Galsworthy	40.—	1 Chohn. Atl.	18.—
13 Nagy: Nemesi családok	200.—	5 Magyar művelő- déstört.	100.—
22 Móra Ferenc ..	60.—	5 Orvos a család- ban	20.—
12 Márc. tört.	50.—		
21 Révai lex.	360.—		
1 Révai v. Pesti H. kislex.	15.—		

Minden más sorozatot és teljes könyvtárt a legmagasabb napi áron veszek. Vidékről a szállítási költséget vállalom!

Ez a hirdetés a Magyarország 1943. március 29-i számában jelent meg.

Ilyen hirdetések, amelyekben az antikvárius elárulja a maga beszerzési árait, azelőtt nem jelentek meg. A megszorult eladó azelőtt a legtöbb esetben tájékozatlan volt a könyvárakról s olyan áron értékesítette könyveit, amilyen árat az antikvárius megajánlott értük. A fenti s ehhez hasonló hirdetések azt mutatják, hogy az antikváriusok áru dolgában meg vannak szorulva s a kereslet nagyobb náluk, mint a kínálat.

Ugy látszik a könyvkereslet általában nagyon megnőtt a könyvesboltokban. Ez magyarázza meg a könyvkiadó-vállalatok feltűnő szaporodását és prosperitását is.

De visszatérve a *könyvgyűjtő kézikönyvére*, a fenti tanulságok alapján szükségesnek véljük, hogy ennek érdemes szerzői, akik az első kísérletet elismerésre méltó gyorsasággal és pontossággal állították össze, ne álljanak meg az első kötetnél, hanem folytassák tovább munkájukat. A német *Jahrbuch der Bücherpreise* évenként megjelenik. Ha mi erre — legalább egyelőre — nem gondolhatunk is, legalább öt évenként adjunk ki összeállítást a könyvárakról, szakemberek és érdeklődők tájékoztatására. Kisebb összeállításokat a *Magyar Könyvszemle Levélszekerény* rovata is szívesen közzé tenne időnkint.

TR. Z.

Felkérjük a Magyar Könyvszemle támogatóit és előfizetőit, hogy hátralékos hozzájárulásukat és előfizetésüket a csatolt befizetési lap fölhasználásával küldjék be a folyóiratunk pénzt kezelő Egyetemi Nyomda pénztárához. Egyben olvasóinkat is felkérjük, hívják föl könyvgyűjtő ismerőseik figyelmét a folyóiratunkban megjelenő értekezésekre és cikkekre. A Magyar Könyvszemle megrendelhető közvetlenül a kiadóhivatalban (Budapest, VIII., Esterházy-u. 30. M. Nemz. Múzeum), vagy könyvkereskedő útján. Évi előfizetési díja 40 (negyven) P, könyvkereskedőknél 44 (negyvennégy) P. A Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Orsz. Egyesületének tagjai számára az előfizetési díj 10 (tíz) P.